

všeľudského charakteru, je reakciou na anglické pomery so všetkými ich špecifickými črtami, je určená pre súčasnú mentalitu anglického čitateľa. Vidno to okrem iného aj z výberu autorov, s ktorými Robertson polemizuje, resp. ktorými argumentuje. Z týchto skutočností vyplývajú aj niektoré nedostatky knihy. Z tohto hľadiska bolo správne zaradenie rozsiahlej záverečnej hodnotiacej štúdie L. Tomáška.

Medzi nedostatky práce po obsahovej stránke možno okrem nedostatočného, resp. nesprávneho diferencovania niektorých pojmov a občasného zjednodušovania problémov (napr. v kapitole o jestvovaní duše, o propagande a inde) počítať aj častú kompromisnosť a polovičatosť záverov. Na anglické pomery znejú zaiste mnohé autorove formulácie veľmi revolučne, z nášho hľadiska je však v práci veľa nedopovedaného. Treba však mať na zreteli, že autor zrejme aj z taktických príčin ide často cestou menšieho odporu. Polemický, neautoritatívny charakter Robertsonovej argumentácie v mnohých kapitolách spôsobuje, že, ako sa správne poznamenáva v záverečnom slove, kniha zaujme aj odporcov.

Po formálnej stránke nie sú jednotlivé kapitoly na rovnakej úrovni, pokiaľ ide o náročnosť, resp. prístupnosť výkladu; populárny spôsob podania sa strieda s náročnejším vedeckým rozborom, čo konečne vyplýva zo samého charakteru práce. Výraznou prednosťou knihy je vtipný, živý štýl; vidno, že aj „suchú“ filozofickú problematiku možno podať pútavo.

S. Dornič

T. I. OJZERMAN, NEOTOMIZMUS — FILOZOFIA SÚČASNEJ REAKČNEJ BURŽOÁZIE.*

Knížka je venovaná kritickému rozboru reakčného filozofického smeru, ktorý zaujíma v súčasnej buržoáznej filozofii jedno z popredných miest. Neotomizmus ako oficiálna filozofia katolicizmu, priamo podporovaná Vatikánom, má značný vplyv na veriace masy v celosvetovom meradle, zvlášť pre svoju mimoriadne aktívnu publikačnú i pedagogickú činnosť.

Práca má okrem úvodu štyri kapitoly:

* Vydalo vydavateľstvo Osveta, Bratislava 1960, strán 92.

Reakčno-utopistické hlásanie návratu k stredoveku a jeho skutočný sociálny zmysel, Neotomizmus — obrodenie stredovekej filozofie Tomáša Akvinského, Filozofické krédo neotomizmu, Neotomisti — obhajcovia kapitalizmu.

V úvode poukazuje autor na súčasnú úlohu katolicizmu vôbec a neotomizmu zvlášť pri brzdení vedeckého i sociálneho pokroku. Prvá kapitola vysvetľuje, ako a prečo sa neotomizmus vracia k stredovekým ideám; ukazuje, že neotomizmus je zákonitým javom a adekvátnym výrazom súčasnej krízy kapitalizmu. Druhá kapitola rozoberá jednotlivé stránky filozofie Tomáša Akvinského a objaňuje, prečo jeho myšlienky imponujú súčasnej buržoázii. V tretej kapitole odhaľuje autor rafinované, ale vcelku priezračné úsilie stúpencov neotomizmu o „zmierenie“ rozumu s vierou, vedy s náboženstvom a podáva kritický rozbor neotomistickej interpretácie rôznych javov a pojmov z oblasti filozofie a prírodných vied. Posledná kapitola sa zameriava na kritiku sociologických a sociálno-politických koncepcií neotomistov. Zdôrazňuje, že práve v tejto oblasti je neotomizmus zvlášť nebezpečný, pretože sa často zdanlivo stavia na pozície robotníckej triedy a svoje stredoveké jadro zahŕňa frázami o „nových formách“ sociálneho pokroku, o možnosti „strednej cesty“ riešenia triednych rozporov a obratne sa prispôbuje súčasným historickým podmienkam.

Práca, i keď rozsahom nevelká, je aktuálna a zaplná medzeru v našej populárnovedeckej literatúre o súčasných buržoáznych filozofických smeroch na Západe. Je písaná názorne a presvedčivo.

S. D.

J. PRIESTLEY, VYBRANÉ SPISY.*

Touto knihou sa nám dostáva do rúk výbor z diela významného anglického prírodovedca a filozofa z 18. stor. Jozefa Priestleyho (1733 — 1804). Do dejín prírodovedy sa zapísal najmä objavením kyslíka, do dejín filozofie ako materialista, resp. materializujúci deista, nadväzujúci na pokrokové tradície anglického materializmu, na Hobbesa, Tolanda, Hartleya a iných. No okrem filozofických a prírodovedeckých prác sa v tomto výbere stretávame aj s jeho politickými spismi.

* Vydalo SNPL, Praha 1960, strán 447.